

علاقه جمهوری اسلامی به خانه‌داری زنان

Photo: Elnur/depositphotos.com

مهری قاسمی

زمانی آیت‌الله علی خامنه‌ای **گفته بود**: «زن بودن برای زن یک نقطه امتیاز است، یک نقطه افتخار است. این افتخاری نیست برای زن که او را از محیط زنانه، از خصوصیات زنانه، از اخلاق زنانه دور کنیم. خانه‌داری را، فرزندداری را، شوهرداری را ننگ او به حساب بیاوریم.»

نگرش غالب حکومتی در جمهوری اسلامی ایران چنانچه آیت‌الله خامنه‌ای هم بارها بر آن تاکید کرده، این است که وظیفه اصلی زنان در «خانه‌داری و بچه‌داری و شوهرداری» خلاصه شود و البته حتی همین «وظیفه» هم باید بر اساس تعاریفی باشد که دستگاه سنتی-مذهبی از آن مراد کرده است. چنانچه زن در زمان «شوهرداری» تنها اجازه دارد «تمکین» کند و بیش از آن حقی ندارد.

در این نگرش، تمام روابط انسانی زن و شوهر به رابطه جنسی آنها خلاصه می‌شود و در این رابطه نیز زن باید به همه خواسته‌های جنسی مرد در هر زمان و مکانی تن دهد.

در باره «بچه‌داری» هم او هیچ حقی بر کودک ندارد. پدر می‌تواند کودک را مضر و کتک کند و حتی به قتل برساند و در نهایت تبرئه شود، اما مادر اجازه تنبیه او را ندارد چرا که این از اختیارات پدر است.

به تعبیر فقهی، مادر ولی کودک نیست بلکه والد اوست و «امانت» و «مایملک» مرد را نزد خود نگاه داشته است؛ چنانچه حتی برای شیر دادن به کودک می‌تواند مطالبه مزد کند.

از دیدگاه فقیهان سنتی و هواداران ایشان، اینکه مادر برای شیر دادن به فرزند خود طلب مزد کند، نشانه ارزشی است که فقه اسلامی به زن داده است. آنان تحقیر بی‌سابقه مادر در این رابطه را در نمی‌یابند و نمی‌پذیرند که امکان دریافت مزد برای شیر دادن از این جهت است که برای مادر هیچ حقی در رابطه با کودک متصور نیستند. در اینجا مطالبه مزد برای تثبیت این مدعاست که زن در برابر کودکش همچون یک غریبه است و حقی نسبت به او ندارد.

[به کانال تلگرام خانه امن بپیوندید.](#)

در باره «خانه‌داری» نیز همین وضع است. در این مورد نیز فقیهان ادعا می‌کنند جواز زن برای مطالبه مزد در کار خانگی، نوعی ارزش دادن به زن و کار او بوده است، در حالی که چنین جوازی بر این مبنا صادر شده است که فقیهان زن را شریک زندگی نمی‌دانند و قائل به حق مشترک او با همسرش در خانه نیستند.

به این ترتیب وقتی که جریان‌های سنتی-مذهبی و همچنین بنیادگرایان وظیفه زنان را خانه‌داری و شوهرداری و بچه‌داری تعریف می‌کنند، آرزویشان تمکین زن و سلطه بر اوست تا اینکه فرودستی زنان پا بر جا بماند.

بنابراین باید توجه داشت وقتی مسئولان و حاکمان جمهوری اسلامی زنان را به انجام وظیفه اصلی‌شان در زمینه «خانه‌داری» فرا می‌خوانند، حتی خلاف ادعایشان، به دنبال ارتقای جایگاه خانه‌داری هم نیستند و اتفاقاً با توجه به تعریفشان از این «وظیفه»، موقعیت واقعی زن را در جایگاه فرمان‌برداری او می‌بینند.

فراموش نکنیم که رهبر جمهوری اسلامی بارها هم از نابرابری زنان و مردان و هم از وجود تبعیض میان آنان حمایت کرده است.

برای نمونه، آیت‌الله خامنه‌ای در فروردین ماه سال ۳۹۳۱ به صراحت از ایده «برابری جنسیتی» **انتقاد کرده و گفت بود**: «اگر می‌خواهیم نگاه ما نسبت به مساله زن، نگاه سالم، منطقی و دقیقی باشد، شرط اول آن این است که ذهنمان را از این حرف‌هایی که غربی‌ها در مورد زن می‌زنند - در مورد اشتغال، در مورد مدیریت، در مورد برابری جنسی - باید به کلی تخلیه کنیم. یکی از بزرگ‌ترین خطاهای تفکر غربی در مورد مساله زن، همین عنوان برابری جنسی است.»

او این‌طور ادامه داده بود که: «مساله زن از مساله خانواده قابل تفکیک نیست. این را هم عرض بکنیم، اگر چنانچه کسی بخواهد مساله زن را جدای از مساله خانواده بحث بکند، دچار اختلال در فهم و در تشخیص علاج خواهد شد. این دو را باید در کنار هم دید.»

خامنه‌ای حتی از تبعیض جنسیتی در تحصیل دانشگاهی هم **حمایت کرده و گفته بود**: یکی از کارها این است که آن تحصیلاتی را که به آن مشاغل منتهی می‌شود بر زن تحمیل نکنند. این بحث دانشگاه و تحصیلات و مانند اینها که باز بعضی‌ها جنجال می‌کنند که در تحصیلات تبعیض است، این تبعیض همه‌جا بد نیست.»

بیشتر بخوانید:

[فقه، زمینه اصلی تبعیض علیه زنان](#)

[ایدئولوژی مذهبی و تجارت سکس در ایران](#)

[سیاست‌های جمعیتی و سرکوب زنان](#)

تعریف شخصیت زنان ذیل «مساله خانواده» چنانکه آیت‌الله خامنه‌ای توصیه می‌کند، در واقع تقلیل ساختاری نقش انسانی زن به فرودست مردان است. چنانچه خامنه‌ای در دی ماه سال ۰۹۳۱ در دفاع از آنچه وظیفه خانه‌داری زنان می‌نامد، **گفت**: «البته شوهرداری خیلی سخت است. با توقعاتشان، با انتظاراتشان، با بداخلاقی‌هایشان، با صدای کلفتشان، با قد بلندترشان... ؛ خب، زنی بتواند با این شرایط محیط خانه را گرم و گیرا و صمیمی و دارای سکینه و آرامش - سگن - قرار بدهد، خیلی هنر بزرگی است.»

از دیدگاه رهبر جمهوری اسلامی مهم‌ترین نقشی که زنان باید به عهده بگیرند مادر بودن است.

او در اردیبهشت سال ۲۹۳۱ **در دیدار با گروهی از مداحان مذهبی گفت**: «فرزندآوری یکی از مهم‌ترین مجاهدت‌های زنان و وظایف زنان است چون فرزندآوری در حقیقت هنر زن است. اوست که زحماتش را تحمل می‌کند، اوست که رنج‌هایش را می‌برد، اوست که خدای متعال ابزار پرورش فرزند را به او داده است. خدای متعال ابزار پرورش فرزند را به مردها نداده، در اختیار بانوان قرار داده. صبرش را به آنها داده، عاطفه‌اش را به آنها داده، احساساتش را به آنها داده، اندام‌های جسمانی‌اش را به آنها داده. در واقع این هنر زن‌هاست. اگر چنانچه ما اینها را در جامعه به دست فراموشی نسپریم، آن وقت پیشرفت خواهیم کرد.»

این نگرش از سوی تمامی متحدان و نزدیکان آیت‌الله خامنه‌ای حمایت شده و سیاست‌گذاری‌های کلان مدیریتی نیز بر همین مبنا انجام می‌شود.

چند سال پیش غلامعلی حداد عادل، از دولتمردان جمهوری اسلامی که نسبتی خانوادگی هم با آیت‌الله خامنه‌ای دارد، **گفته بود**: «مساله زن در جامعه روز و انقلاب اسلامی یکی از چالش‌هایی است که نظام ما با آن مواجه است. وقتی سخن از چالش‌ها و مشکلات کشور می‌شود همه به سمت مسائل اقتصادی و سیاسی توجه می‌کنند اما من معتقدم مساله زنان و خانواده اهمیت کمتری از مسائل اقتصادی و سیاسی ندارد.»

او تاکید کرده بود که: «رهبری نیز حساب ویژه‌ای روی مساله زن باز کرده و به نظرم باید اجزای منظومه فکری ایشان به زن کشف شود تا تصور ایشان نسبت به زن و خانواده درست درک شود.»

حداد عادل همچنین از ایده برابری جنسیتی «غرب‌گراها» انتقاد کرده و گفته بود: «ما باید بگوییم که زنان و مردان دارای حقوق متساوی هستند ولی حقوق متساوی داشتن برابر با حقوق مشترک داشتن نیست.»